

סוף זמן קר"ש

עש"ק ויצא

8:44

עש"ק וישלח 8:49

מאן דלא קרי קר"ש בעגתיה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ז)

י"ף ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ב"ה

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת ויצא

מו"ס יומא כא: עד כג:

פרשת וישלח

מו"ס יומא כד: עד כו:

בריש מסי יומא אנו רואים כמה שמירה
היה צריך המדוי שלא יבא ליד סומא, אף
בחינו במקום המוקדש ביותר, וטמא
כמה שמירה צריכים בשעה שיוצאים
ממקום הסטאים, וזה א"א רק במח התורה
מדברי רבי שלטי"א בסיום מסי מנות

י' כסלו תש"ע

ויצא

שנה י"ב גליון ט' (ת"צ)

טוב טעם

טעם שנקטו חז"ל לסימן שמות שמעון ויוסף

במסכת גיטין רב חסדא צייר סמ"ך ורב הושעיא עי"ן. הנה אף דיש בשמותיהם אותיות אחרות מלבד אותיות סמ"ך עי"ן, מכל מקום עשו הסימן רק באלו, לפי מה דאמרינן בשבת, סמ"ך עי"ן סימנים עשה כו', ועי"כ כיון שבאותיות אלו הוא דמדמו ענין עשיית סימנים, לכן עשו סימן שמותיהם גם כן באותיות אלו דייקא, ועל כן רב חסדא שאין בשמו מאותיות אלו רק אות סמ"ך, לכן עשה הסימן באות סמ"ך, וכן רב הושעיא שאין בשמו מאותיות אלו רק אות עי"ן, עשה הסימן באות עי"ן, כן נראה לענ"ד. ועל כן רב ור' חנינא ורבה ב"ר הונא, שאין בשמותיהם מאותיות אלו כלל, לכן לא עשו סימן באותיות כלל רק בדברים אחרים, דאלו באותיות שבשמותיהם אין טעם לבחור איזה אות יותר מחבירו, ודריק.

וצריך להוסיף עוד, דזהו שמזכירין בכל מקום יוסף בן שמעון, וכן בירושלמי (מעשר שני) לשם יוסי לשם שמעון, והיינו, לפי שאין מדברין מאיש ידוע ומזכירין השם רק לדגומא ולסימן, ולכן מזכירין ב' שמות אלו דיש בהם סמ"ך עי"ן דהם אותיות של סימנים וכמו שהם אותיות של סימנים, כך הם סימנים באמת בשמות השבטים האלה יוסף ושמעון דאין עוד אות סמך בשום שבט רק ביוסף ואין אות עי"ן בשום שבט רק בשמעון.

הגאון ר"י ענגל ז"ל גליוני הש"ס (גיטין לו)

בטעם שאין לתת צעירה לפני הבכירה

לא יעשה כן במקומינו לתת הצעירה לפני הבכירה. שמעתי ממרן דודי זללה"ה ליישב מה שכתבו התוס' (קידושין נב. ד"ה והלכתא) שלא להשיא הצעירה לפני הבכירה כדמצינו בנישואי רחל ולאח, וכן פסק הש"ך (יו"ד סימן רמ"ד סק"ג), ולכאורה יש לדקדק כיון שיעקב אבינו רצה לשאת הצעירה לפני הבכירה מדוע קי"ל כדעת לבן ולא כדעת יעקב.

אמנם טעם הדבר שאין להקדים את הצעירה קודם הבכירה כדי שלא לצערה, ולכן אם היא מסכמת ומוחלת שפיר דמי, וגם יעקב אבינו הוה סבירא ליה, כן, ובודאי יבקש לשאת את רחל רק בהסכמתה ומחילתה של לאה, אולם על זה אמר לו לבן לא יעשה כ"ן במקומינו, על דרך (במדבר כו ז) כ"ן בנות צלפחד דוברות, שפירושו ענין אמת. כלומר שבמקום הזה הוא מקור השקר והמרמה, ואין במקומינו ענין אמת כלל, ואף שהבכירה מסכמת בפיה אי אפשר לסמוך על זה כי פיהם דיבר שוא, ולכן אין לתת הצעירה לפני הבכירה, עכ"ל ודפתי"ח.

ברך משה משפטים עמוד קע

ולשחוק ממנו זקן שוטה היכן דעתך היאך אפשר לנגוב אלהי אלא רק עץ בעלמא הוא ולא אלהי. ואפשר לומר שזאת היתה כוונת רחל אמנו ע"ה שהיתה סברת שאבי יתן לב לחזור מזה הדרך בראותו כי האמת והצדק עם נכדיו כי באמת אין בהם ממש וכמהוה יהי' עשייהם כל אשר בוטח בהם ומכאן ולהבא יפרשו עצמו מלעבור ע"ז.

כל אשר לאיש יתן בעד נפשו

וכל אשר נתן לו עשר אפשרנו לך. ואפ"ל עפ"י מ"ש בספר אגרא דפירקא דמה שאמרו שהמבוב אל יבובו יותר מחומש הוא דוקא במי שלא חטא ונתן צדקה רק לקיים מצות צדקה, או נתנו חז"ל שיעור זה, משאי"כ במי שחטא ונתן צדקה ע"ד וחטאיך בצדקה פרוק, או אין לדבר שיעור, וכל אשר יש לו יתן בעד נפשו. כי לא יגרע רפואת הנפש מרפואת הגוף, עכ"ל ז"ל. ולפי"ז אפ"ל שזוה התכוין יעקב אבינו ע"ה באמר, עשר אפשרנו לך, שהתפלל שיהיה תמיד בבחינה זו שיהא שייך אצלו שיעור זה של מעשר או חומש שגבולו חז"ל בנתינת צדקה ולא ח"ו ע"ד וחטאיך בצדקה פרוק, שאו אין לדבר שיעור וכל אשר לו צריך ליתן לתיקון נשמתו, ואפשר שמאמר זה קאי אדלעיל מיניה, דכתיב ושבתי בשלום אל בית אבי, ופירש רש"י שלם מן החטא, שלא אלמד מדרכי לבן. וז"ש יעקב אבינו אם אהיה בבחינה זו שלא אלמד מדרכי לבן כלום, או תסגי לי לקיים מצות צדקה בשיעור של מעשר או חומש, ורקדק במילת "לך" לומר שבאופן זה תהיה הנתינה וזולתי לשמו יתברך כדי לקיים מצות צדקה ולא ע"ד כפרת עון כדי לרפאות את נפשו.

דברי יואל

השראת השכינה בבית יהודי

וישכם יעקב בבקר ויחך את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה ויצק שמו על ראשה, ויקרא שם המקום ההוא בית אל. וי"ל על פי מה שאמרו חז"ל עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל. והנה מתאמרא משמיה דהרה"ק במאריד"טש"ו י"ע כי אף גם בתי ישראל הכשרים עתידין שיקבעו בארץ ישראל, והלא הדברים קל וחומר, ומה בתי כנסיות המיוחדים רק לכמה שעות ביום לתורה ולתפילה יקבעו בארץ ישראל, על אחת כמה וכמה בתי ישראל אשר התנהגו בתורה בקדושה ובטהרה, וקיימו שם מצוות ומעשים טובים, וגידלו בהם בנים ובני בנים עוסקים בתורה וביראת ה'; ונבנת כשרות המתהלכות בדרכי הצניעות, ונעשה בהם נחת רוח להבורא ית"ש כל היום וכל הלילה, ודאי עתידין להקבע בארץ ישראל, עכ"ל. ומעתה י"ל שכאשר יעקב שכב במקום ההוא ונגלה אליו כבוד ה', או נתגלה לו שיכול האדם לזכות להשראת השכינה אף בעת שהוא ישן בביתו ואינו נמצא בבחינה"ד, ושמה השיג שאף גם בתי ישראל עתידים שיקבעו בארץ ישראל, וממילא יש בהם קדושת א"י על שם העתיד, ולכן כאשר הקיץ משנתו אמר, אכן יש ה' במקום הזה והאנכי לא ידעתי, שדבר זה לא ידע עד כה שיש השראת השכינה אף במקום כזה, דהיינו בבתי ישראל, ולכן קרא שם המקום ההוא בית אל, לרמוז שאף בתי ישראל יש בהם קדושה גדולה והשראת שכינת אל.

ברך משה

כי מלאכיו יצוה לך

ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה. ויש לדקדק, שהיה לו לקצר ולומר: ויצא יעקב מבאר שבע לחרן. ושמעתי בזה דבר נפלא דאיתא במד"ר דמייירי התם מן הברכות שברך יצחק את יעקב, ואמרו שם ו"ל: "הא למדת שכל הברכות שברכו יצחק מלמטה ברכו הקדוש ברוך הוא מלמעלה, ואף רבקה אמו ברכתו כנגד כו', וכך אמרה לו כי מלאכיו יצוה לך לשמרך כו'". ומה שבחרה רבקה לברכו בלשון הפסוק הזה, מפני שבמקרא הזה רמזו השם הקדוש המלוה לצדיק בדרך, והוא השם י', ו', ה', ר', שידוע למקובלים, והוא יוצא מסופי תיבות "כי מלאכיו יצוה לך".

ובזה מיושב בפסוק שלפנינו, דהנה הה"א של "חרנה" הוא במקום למ"ד בתחילתה, ואילו היה כתיב "לחרן", לא היינו צריכין לה"א בסוף, נמצא שהאותיות היתרות שכאן הן ארבע, ואי"ו יו"ד כ"ף של "וילך", והי"א ד"חרנה", כי הלמ"ד של וילך אינה יותרת, כי היתה צריכה לכתבה בראש התיבה לחרן, וארבע אותיות אלה הן הן אותיות השם הקדוש הני"ל. ורמזה לנו התורה"ק בזה שהשם הקדוש הזה ליהוה את יעקב אבינו בדרכו, שנתקיימה בו ברכת אמו שברכה אותו, "כי מלאכיו יצוה לך".

המאמר הגדול

חלם בסוף הלילה

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה. אפשר בהיות שיש חלומות שלא מעלין ולא מורידין ואם כן איך נתאמת לו ואת שאמר אכן יש ה' במקום הזה וכו'. נתן הכתוב סיבה והוא עם מה דאז"ל במקום שהחלום שהאדם הוא חולם בתחילת הלילה אין בו ממשות, לפי שראשו מבובל מהבלי היום, אמנם מה שחולם אחרי שישן כל שנתו או נח ראשו מהבלי הומן, ומה שחולם הוא שמראים לו מן השמים. עתה יעקב בכאן בראותו שחלם זה החלום והיקץ משנתו, ר"ל שלא היה בתחילת הלילה רק אחרי שישן כל צרכו, לזה אמר בודאי אם כן אכן יש ה' במקום הזה.

דרשות רבי שמואל די אוהרה

בגד ללבוש ממש

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. הנה תיבת לאכול וללבוש הוא מיותר וי"ל דבא להורות לנו ולהוציא מלב המון עם שיש להם אוצרות תבואה ותיבות מלאים בגדים כי יראים פן לא יהי' להם ברובות הימים ובאמת אמרו חז"ל מי שיש לו מאכל היום ואומר מה אוכל למחר הוא מקטני אמנה, לזאת לא יבקש יעקב אע"ה רק שיהי' לו לחם לאכול מיד ובגד ללבוש ולא שיהי' מונח בתיבה וכמו שאמרו חז"ל אל תדאג דאגת מחר שמא מחר בא ואינך.

קרבן העני

מה להם ולא ידברו

ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה ופירש"י ז"ל שהיתה מתכוונת להפריש אותן מענ"ם. ובדרך אפשר נראה לי לומר כוונת רש"י ז"ל בזה דלכאורה קשה הלא לא עשאה בזה כלום כי אביה היה יכול לעשות לו ע"ז אחרת וכל כוונתה הי' ללא העיל. אלא איתא במדרש בשעה שרדף לבן אחר יעקב אבינו ע"ה ודבק אותו בהר הגלעד ואמר לו למה גנבת את אלהי התחילו נכדיו בני יעקב אבינו ע"ה להתל

נולד בבריסק דליטא (וי"א בפוזנא שבאשכנז) בערך שנת ע"ר לאביו הגאון ר' יחיאל אב"ד סלוצק שבליטא, מגזע רש"י (ענין ישי"ש יבמות פ"ד סי' ל"ג וז"ל: ועל רש"י ייחוס בית אבי סמכתי וכו') שיצא מהתנא הקי' ר' יוחנן הסנדלר דור ד' של ר' גמליאל הזקן ולמעלה בקודש עד דוד המלך ע"ה, ולאמו הצדקנית בת הגה"ק ר' יצחק קלויבער זצ"ל מפוזנא שבאשכנז, ענין בספר "שלמי חגיגה" להר"י אלנאזי (דף ר"ד), שהישמעלים הרגו נער בכדי להעליל על היהודים, ורבי קלונימוס התפלל לה' ופתח הנער המת את פיו, וסיפר מי הרגו, כשהי' עוד ילד קטן נתייתם מאביו, ועבר לפוזנא אצל זקנו רבי יצחק, ועל ברכי זקנו זה נתגדל בילדותו, המהרש"ל העריך מאד זקיני, ענין בשו"ת מהרש"ל סי' יב וז"ל: כאשר גדלתי בעיר בית אבותי על ברכי זקני והורגלתי על זרועותי, הוא הי"ה הטהור החסיד ועניו, ירא אלוקים, פרקו נאה, איש השלום, מהר"ר יצחק קלוייב"ר ז"ל, והוא הי' זקן מופלג מתושבי עירו... הכל עשו על פיו, בין דבר קטן ובין דבר גדול, עכ"ל, ולפרקים מגודל הערצתו אף חתם עצמו ע"ש זקיני "שלמה בן מהר"ר יחיאל לוריא ז"ל הי"ה הנקרא שלמה ר' יצחק", בשנת רצ"ה פרצה דלקה בבית זקיני אז חזר לעיר מולדתו בריסק, ומשם גלה למקום תורה ועבר לעיר אוסטראה אל הישיבה הגדולה דשם שהי' תחת דגלו של הגאון ר' קלונימוס קלמן האברקשטן זצ"ל גאון מפליטי אשכנז, והי' נחשב מתלמידיו של הגאון בעל תרומת הדשן זצ"ל (ענין בשו"ת מהרש"ל סימן צ"ח וז"ל: עוד אומר לך שקבלתי מחמי הגדול מהר"ר קלונימוס ז"ל שקבל מהחסיד הגדול מהר"ר דניאל ז"ל שהי' תלמיד מובהק ושימש מהר"ר איסרל בעל תרומת הדשן ז"ל ורבו זה שם עיניו עליו ולקחו לחתן לבתו, מרבו זה למד המהרש"ל הרבה תורה, ואף מביאו בספריו. חיש מהר נתפרסם שמו של המהרש"ל לגאון הגאונים, והי' נחשב בין גדולי הגאונים שבאותו הדור שהי' דור דעה שמפיהם אנו חיים עד היום הזה.

נשיאותו

בשנת ש' עבר רבו וחוטנו הגאון ר' קלונימוס זצ"ל לכהן כרב בעיר בריסק, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקום חותנו לכהן כאב"ד ור"מ אוסטראה, ובהעלות חותנו לתת זקנתו לארץ הקודש והתיישב בירושלים וכהן שם כרבם של האשכנזים, ושם מנוח"כ, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקומו חותנו בעיר בריסק, זמן קצר הי' שם, ואחר כמה שנים נתקבל לכהן פאר לאב"ד ור"מ בלובלין למלאות מקום הגאון ר' שלום שכנא מלובלין, מתחלה הי' ראש הישיבה בישיבתו של ר' שכנא, אבל אח"כ יסד ישיבה לעצמו, הלא היא הישיבה הגדולה והמפורסמת שהעמידה אלפי תלמידים, גאונים וגדולים, ומהם הגאון בעל שו"ת "משאת בנימין", הגאון בעל "מטה משה", הגאון בעל "עוללות אפרים", הגאון חיים אחי המהר"ל מפראג, הגאון יהושע ולק הכהן כ"ץ בעל הסמ"ע וידידיה ופרישה"י ביאורים על הטור, הגה"ק ר' אליהו בעל שם, הגה"ק השלי"ה הקי', הגאון בעל "חכמת מנוח", זי"ע, תלמידיו העריצו אותו מאד והפליגו מאד בשבח רבם, ענין מה שכותב הגה"ק ר' אליהו בעל שם בהקדמת ספרו של המהרש"ל "עטרת שלמה" על "שערי דורא", וז"ל: ומי שלא בא בסודו לא ראה הודו, ולא הגיע עד תכונתו וחכמתו ותבונתו, ומי שלא ראהו לא ראה מאורות התלמוד... ובאמת אם יתן איש את כל הון ביתו באהבת הספר לא

היקולא דידיקיא

הגה"ק ר' שלמה לוריא זצ"ל - המהרש"ל י"ב כסלו

יאמר עליו כי הוא כשוטה המאבד מעותיו... וענין בהקדמה לסמ"ע, (חוי"מ), וז"ל: למדתי אצל שארי רמ"א ואחריו נכנסתי לפני ולפנים אל היכל קדשו של מהרש"ל.

גדול כשמאי ענוותן כהלל

זה לשונו של רבינו הרמ"א בתשובה אל המהרש"ל (שו"ת הרמ"א סימן ה') אשרי לדור ששרוי בתוכו לאות ולמופת כיקותיאל, "גדול כשמאי ענוותן כהלל", כל עוף הפורח עליו בשעה שעוסק בתורה מיד נשרף כיונתן בן עוזיאל... עכ"ל, ממש זה הי' המהרש"ל מצד אחד ענוותן כהלל וך כקנה ולבו נשבר בקרבו, ענין בשם הגדולים (מערכת ספרים, ערך ראשית חכמה) ששמע מרב אחד שקבל הדגאון מהרש"ל בשבתו על כסא ההוראה לרב ואב"ד צוה למוכח אחד שיבא בכל יום שעה אחת ויוכיחנו ויהירנו כאלו הוא אחד מהמון, כי כך רצונו והרשות נתונה לו, ובעת בא המוכיח תיכף מהרש"ל מתעטף ויושב לשמוע ותוכחות מוסר ביראה ורעדה לפני ה', אשריו ואשרי חלקו ואשרי העם שככה לו רב חסיד וקדוש זי"ע, עכ"ל, אבל מצד שני בעת הצורך הי' גדול ותקיף כשמאי, ומימיו לא נשא פנים לשום אדם, אפי' על גדולי הראשונים כשראה שהם נוטים מפשט התלמוד, חלק עליהם מרוב תקיפתו וגאונו, שמדרכו הי' לפסוק הלכה לאור סוגיות התלמוד, ואם ראה שהם נוטים מפשט התלמוד חלק עליהם, וז"ל בהקדמה לספרו "ים של שלמה": ברוך המקום ברוב חסדו ירדתי לעומקה של הלכה והייתי יושב מתון בכל דין ודין קודם שחתמתי וחקקתייהו בספר... האמונה באמונת שמים שהוכחתי כמה פעמים בפרט מן הפוסקים האחרונים שטעו בכמה מקומות מן התלמוד כאחד מן התלמידים הטועים בעיון הלכה, על כן שמתו פני כחלמיש לאמור עליהם... ולכן לא אאמין לשום אחד מן המחברים יותר מחבירו אף שיש הכרע גדול בין מעלותם למי שהורגל בהם בעיון רב מ"מ התלמוד הוא המכריע... בעבור כל זאת דרשתי וחקרתי היטב בז' חקירות ובז' בדיקות אחר כל מקור וחובצ ההלכה בתכלית היגיעה והעיון ובמעט השינה ברוב שיחה עם חבריי ומתלמידי יותר מכולם... ושלא הנחתי שום מחבר שלא עסקתי בעיון קודם חיתום גור הדין... ענין בשו"ת נודע ביהודה (מהדורה תניני-וי"ד סימן נג ד"ה מה שתמה) ואני תמה על מעלתו כמה הקשה על רש"ל מדברי פוסקים וגברא אנברא קא רמית ואפילו על גדולי הראשונים מצינו לרש"ל שחולק עליהם כי לבו כלב הארי. וידוע שבאותו הזמן התחיל הארז"ל לפרסם דרכו הקי' והמהרש"ל ועמיתו הרמ"א הי' מתנגדים לדרך זה מתחלה, ורצה המהרש"ל ביחד עם הרמ"א לנדות את הארז"ל, והצר להארז"ל מאד, ושלח לתלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל שיוכיח את דרכו שהיא לאמתו של תורה, ורחי"ב בא להמהרש"ל בקפיצת הדרך, והראה והראה כמה דברים נפלאים להמהרש"ל, עד

שלמסקנא אמר המהרש"ל מעתה אני מודה שדרכיכם הוא דרך רצוי להשי"ת, אבל אני אלך לי בדרכי שהורגלתי בו.

כח תורתו

ע"י כח תורתו הגדולה זכה לעשות דברים נוראים ונפלאים, מסופר על תלמיד אחד של המהרש"ל שלא הי' לו בנים רח"ל, לימים נפטרה לעולמה אשתו, ואחר פטירתה ראו על התלמיד עצבות גדולה והלך כל היום עטוף במרה שחורה, שאל אותו רבו המהרש"ל לפשר הדבר, ענה התלמיד שלפני פטירתה של אשתו, נתן לה תקיעת כף שלא ישא אשה אחרת לעולם, ועתה מתחרט ומצטער על כך מאחר שהוא עדיין צעיר לימים ואין לו עוד בנים, התיר לו המהרש"ל את התקיעת כף, והורה לו לינשא שנית, והתלמיד התחיל לעסוק בשידוכים, לא עברו כמה ימים והתלמיד נפטר לבית עולמו, כל העיר לובלין הי' כמרקחת על פטירת האברך הצעיר לימים, המהרש"ל קרא לאנשי חברה קדישא והורה להם לעסוק בטוהרה ולהתנהג כרגיל, וביקש מהם שיודיעו לו כשהיו מוכנים להניחו בקבר, וכך הוה לפני הנחתו לקבר הופיע המהרש"ל בבית החיים, ולקח פתקא וכתב עליו: "שלום לכם ממליא של מעלה... איך יתכן, (שמת) הלא עשה דוחה לא תעשה שבתורה" וחתם שמו בהפתקא, והניח את הפתקא בידו של התלמיד, וציוה לכולם להתרחק מן הקבר, כעבור כמה דקות יצא האברך מן הקבר כאילו לא קרה כלום, אח"כ אמר המהרש"ל כי כח תורתו החייתו, ולא כוחו.

ובא השמש

ביום י"ב כסלו שנת השל"ד עלתה נשמתו השמימה בעיר לובלין ומנוח"כ שם בבית החיים הישן, וזה אשר נחרט על מצבת קבורתו: פה מונח אביר האבירים, מלך על כל חכמי המורים, סיני ועוקר הרים, מאור גדול שהאיר לישראל לדור דורים, בספרו ים של שלמה ושאר ביאורים, שמו נודע בסוף העולם בכל שערים, הרביץ תורה והרבה תלמידים רבים, הרבה תלמידים בכל העולם, צדיק וחסיד בכל מעשיו ההדורים, הרב הגאון הגדול מופת הדור מו"ה שלמה בהרב הגאון מו"ה יחיאל לוריא זצלה"ה, נתבקש לישיבה של מעלה לדת ולהלכה יום י"ב כסלו שנת נפלה עטרת ראשיו ויכיב'ה מיניר'יה' הטהורה, והפרט הוא שילדי' לפ"ק נתצב"ה.

מורשתו הרוחנית

מורשת הרוחנית גדולה שאיר לנו המהרש"ל מהם אשר נדפסו ומהם אשר המה נשארו בכתובים, ואלו הספרים הידועים אשר נשארו לנו א) "חכמת שלמה" הגהותיו על התלמוד הנדפס סביב המהרש"א, ענין בשה"ג להחידי"א (מערכת ספרים, ערך חכמת שלמה) וז"ל: ושמעתי מחכמי דורינו שקבלו מרבותיהם דמהרש"ל יש בו עומק גדול, והשגות מהרש"א עליו על הרוב אינן השגות אם יעמיק המענין בדברי המהרש"ל, ב) "ים של שלמה" חידושים על ש"ס, ענין מה שכתב ר' דוד גאנז זצ"ל בספרו הנ"ל: והפליג על אנשי רוח וחברו הגדול על כל שיטות הש"ס אשר אין ערוך לגודלו ולעומקו ולחריפותו וקרא אותו "ים של שלמה". ג) שו"ת מהרש"ל, ד) "יריעות שלמה" פירושים על רש"י ועל הרא"ם עה"ת, ה) "עמודי שלמה" ביאור על הסמ"ג, ו) "עטרת שלמה" ביאור על "שערי דורא".

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ
ורוב דגן ותירוש, ובפשטות הם כולם ברכות גשמיים
 ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, ודקדק לומר ורו"ב דגן, שיהיה פרנסה בשפע רב. אך במדרש רבה (פס"ו ס"ג) דרשוהו על עניני רוחני, מטל השמים, זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה, דגן זו תלמוד, ותירוש זו אגדה, ולפי המדרש ברכת ורו"ב דגן, שיוכו ללמוד הרבה גמרא ותוספות, וברכת יצחק אבינו כוללת בתוכו הן ברכה בגשמיות והן ברכה ברוחניות.

ויתבאר בהקדם מה שנתווכחו רבותינו קדושי עליון נוחי ארץ נבג"מ הרה"ק המגיד מקאזניץ זללה"ה והרה"ק הרבי מלובלין זללה"ה בענין התפלה, שהמגיד מקאזניץ אמר שבתחלה צריך האדם לבקש מהש"ת על רוחניות ואח"כ יבקש על גשמיות, והרבי מלובלין אמר להיפוך שבתחלה יבקש על גשמיות ועל ידי זה יוכל לבא לידי רוחניות, כי לא יוכל אדם לבא לידי רוחניות אם לא יהיה קודם גשמיות כמובן. ועל פי זה מתאמרא משמיה דהרה"ק המגיד מטריסק זללה"ה (הובא בילקוט מאורי אור לשבעות) על פלוגתת בית שמאי ובית הלל (חגיגה יב.) דבית שמאי אומרים שמים נבראו תחלה, ובית הלל אומרים ארץ נבראת תחלה. הכוונה דבית שמאי ס"ל שבתחלה צריך האדם לבקש על רוחניות, ואחר כך יתפלל על הארץ היינו גשמיות, ובית הלל ס"ל ארץ נבראת תחלה, שצריך האדם לבקש מתחלה על גשמיות וממילא יבא על ידי זה גם לרוחניות, כי על ידי גשמיות יכולים לבא לידי רוחניות, עכ"ד.

וי"פ בזה מה שכתב רש"י (ר"פ בראשית) בתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. והכוונה כי מתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, שיהיה בראשית את השמים, היינו עניני רוחני, ואח"כ את הארץ עניני גשמי, וכשיטת המגיד מקאזניץ שבתחלה יבקש מהש"ת על רוחניות ואח"כ יבקש על גשמיות, אך ראה שאין העולם מתקיים, כי זעירין אינון שיכולים להתנהג בדרך זה, על כן הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, כשיטת הרבי מלובלין שבתחלה יבקש על גשמיות ועל ידי זה יוכל לבא לידי רוחניות, והיינו דכתיב ביום עשות הוי"ה אלהים, מדת הרחמים מצורף למדת הדין, ארץ ושמים, ארץ תחלה, היינו שיהיה שפע גדול בעניני גשמי, ויזכו בני ישראל לפרנסה בריוח ובניקל, ואח"כ שמים, יהיה השפעה גדולה בעניני רוחני, ויוכלו לעסוק בתורה ובמצות בהרחבת הדעת, וע"ד שפירש הרה"ק מראפשיץ זללה"ה (הובא באור ישע לשבת) אמרנו (בזמירות ליום שב"ק) בחמרא טבא דבי תחדי נפשא, שאם יש לו לאדם חומר טוב, אז בי תחדי נפשא, גם הנפש הרוחני חדי בזה, עכ"ד. וכשיהיה לבני ישראל בריאות הגוף, בני חיי ומזוני, יהיה להם הרחבת הדעת לעסוק בתורה ובתפלה, ובאותו שפע יעבדו את הש"ת ויקיימו מצות ומעש"ט.

ודנה במס' ראש השנה (דף יא.) פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע, רבי אליעזר סבר בתשרי נברא העולם, ורבי

דברות קודש

מכ"ה מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת תולדות שנת תש"ע לפ"ק
 נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יהושע ס"ל בניסן נברא העולם, וכתבו התוס' (שם כז. ד"ה כמאן) על מה שישד רבי אליעזר הקליר בגשם דשמיני עצרת כרבי אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם ובשל פסח ישד כרבי יהושע, ואמר רבינו תם דאלו ואלו דברי אלהים חיים, ואיכא למימר דבתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן, עכ"ד. וכן כתב האריז"ל (פרע"ח שער השופר פ"ה) שזה שאומרים בראש השנה היום הרת עולם, דבתשרי היה בחינת הריון, ובניסן היה בחינת לידה, דאז נברא העולם במעשה, עכדה"ק. ובספרי הקודש (אגרא דכלה בראשית) כתבו כי מטעם זה תשרי הן ימי דין ויומי דניסן הם רחמים, כי במחשבה עלה לברוא במדת הדין, וזה היה בתשרי, מה שאין כן במעשה היה ברחמים, וזה היה בניסן, ע"ש. ולפי האמור נמצא כי בתשרי הן ימי הדין, על כן צריך להקדים הבקשה לצורך גבוה ואחר זה מותר להתפלל על צרכי גשמי, אמנם בניסן שהן ימי הרחמים, יכולים להקדים הבקשה לצורכי שמים קודם לצרכי גשמי.

וע"פ זה יש לומר רמז נאה בענין צירוף שמות חדשים אלו ניסן ותשרי, שגילה לנו האריז"ל (משנת חסידים ניסן פ"א ס"א) דצירוף שם הוי"ה של חודש ניסן הוא ביושר יקו"ק יוצא מן הפסוק (תהלים צו יא) ישמחו ה'שמים ותגל ה'ארץ, והצירוף של חודש תשרי הוא וקו"ק סופי תיבות הפסוק (בראשית יב טו) ויראצו אות'ה שרי פרע"ה. ביאור הדבר על פי מה שכתב בבאר מים חיים (פ' עקב) כי על פי הרוב ואפשר בכלום דבריי הרשות וחפצי הגוף החיצוניים מפורש בהם אותיות י"ה, כמו אכילה שתיה הליכה שינה וכו', ובתורה ומצוות אלהינו יתברך מפורש בהם אותיות ו"ה, כמו תורה עבודה קדושה מצוה וכדומה, ע"ש. ובכן מאחר שבתשרי היתה בריאת העולם במחשבה במדת הדין, כמ"ש בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, קודם השמים עניני רוחניים, ואח"כ עניני גשמיות, ולכן צירוף השם של זה החודש הוא אותיות ו"ה קודם ואחר כך אותיות י"ה, ולכן בימים הקדושים יש להרבות בתפלה ותחנונים להש"ת שישפיע שלימות בעניני רוחניות, ואח"כ שלימות בעניני גשמיות.

אבל ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים, והוא דרך קשה מאד להמתין על גשמיות אחר הרוחניות, ולכן בחודש ניסן ברא למעשה קודם ארץ ואח"כ שמים, למען יושפע מקודם השפעה גדולה בגשמיות ואח"כ רוחניות, ולזה צירוף השם של חודש תשרי הוא ביושר, קודם האותיות י"ה, המורה על עניני גשמיות, ואחר כך

אותיות ו"ה, כי הקב"ה משפיע לבני ישראל גשמיות ורוחניות.

ובזה יתבאר מקראי קודש, דהנה יעקב אבינו נכנס לקבל הברכות בחודש ניסן, וכמבאר ברש"י (בראשית כז ט) דפסח היה, ואז השפעת גשמיות קודמת, ולזה ברך יצחק אבינו את יעקב אבינו ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ, כפשוטו שיזכה לשפע רב ופרנסה בריוח, וכמדורשו מטל השמים זו מקרא ומשמני הארץ זו משנה, מט"ל השמים בגימטריא דע"ת, כי צריכים דעת צלולה שיוכלו לעסוק בתורה ביגיעה, ודרשו עוד במדרש ויתן ויחזור ויתן, רמז לשני סוגי ברכות, על עניני גשמי ועל עניני רוחני, אך איני יודע איזה מהם קודמת, ולזה כשהסכים יצחק בלבו לברכו הקדים ואמר כמכריע, ראה ריח בני כריח שד"ה אשר ברכו הוי"ה, רמז על שיטת בית הלל דארץ נבראת תחלה, אשר ברכו הוי"ה, היינו שם הוי"ה ביושר שהאותיות י"ה הן תחלה, ובאופן זה קאי הברכות ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ כפשוטו בברכה בגשמיות, שקודם יזכו בני ישראל לשפע גדול בהרחבת הדעת ויהיה השפעות טובות בכל עניני גשמי. והנה צרכי עמך ישראל מרובים, וזקוקים לפרנסה ושפע טובה, ויתן ויחזור ויתן, שאח"כ יהיה השפעה ברוחניות, מטל השמים זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה, ואם לא יהיה לבני ישראל דאגת הפרנסה, יהיה להם דעת צלולה לעסוק במקרא משנה גמרא ואגדה, ויצחק אבינו כבש דרך זה לבניו אחריו והכריע שמתחלה ישפיע הקב"ה עניני גשמי ואח"כ עניני רוחני, וברכה זו ברך יצחק אבינו את בניו עד סוף כל הדורות, ואל הברכות הללו עיני בני ישראל צופיות, שיפתח ה' את אוצרו הטוב, שלא יצטרכו להתייגע כל כך על הפרנסה.

וע"פ זה יל"פ הפייטן, צמאה נפשי אל הוי"ה היינו שם הוי"ה ביושר שהאותיות י"ה הן תחילה, ולכן ימלא שובע אסמי, להקשפיע לי צרכי גשמיות תחילה, אל ההרים אשא עיני, אל תקרי ההרים אלא ההורים, מה שאמר יצחק אבינו כריח שדה אשר ברכו הוי"ה, כהלל ולא כשמאי, שבזה הכריע יצחק אבינו כבית הלל דארץ נבראת תחילה. ויש להוסיף בדרך צחות לפרש הכתוב תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, כי אמרו חז"ל (ביצה טז.) חק לישראל דמוזני, והפסוק הקדים צרכי גשמי תחילה, כי חק לישראל הוא, ואחר זה אמר משפט לאלקי יעקב, דהיינו צרכי רוחני, ולכאורה הא צירוף שם החודש של תשרי הוא אותיות ו"ה תחילה, לזה אמר תקעו בחודש שופר, ודרשו חז"ל (ר"ה ח:) שהחודש נתכסה, והיינו שאין לכוין צירוף שם החודש באותו יום, ואם כן יכול להתפלל על צרכי גשמי מקודם, כדי שתתקיים העולם במדת הרחמים.

והש"ת יעזור שברכותיו של יצחק אבינו יעשו רושם למעלה ולמטה, שיושפע השפעות טובות בגשמיות וברוחניות לנו ולכל בני ישראל בכל מקום שהם, ונוכה לביאת גואל צדק בהתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

על חומותך ירושלים

בברכת ברוך הבא בשם השם מקדמים אנו בברכה כבוד האי גברא רבה הרב רבי שמעון אופק שליט"א הידוע ומפורסם בגודל מסירת נפשו לשם ולתורתו בהקמת המוסד הקדוש "באר יצחק" לאחינו בני ישראל יוצאי מאראקא המסונסת לשם ולתפארת בעיר בית שבע וכולל בה תלמוד תורה ושיבות קטנות וגדולות למאות תלמידים והציל בזה את שארית הפליטה מאחינו בני"ה הספרדים.

וכבר העידו בו גדולים וטובים שביקרו בהמוסד שהוא ממש יחיד במינו והמנהל שליט"א מוסר נפשו להמוסד במסירות נאמנה ורוב רובו של השנה הוא בארה"ב כדי לקבץ הסכומים העצומים.

היא ובאו לברכה להרמת קרן התורה ולהרחיב גבולי הקדושה ויצליח ה' דרכיו.

*

אנשי שלומינו בעיר הבירה לאנדאן יצ"ו מקבלים בשמחה את כבוד הרה"ג רבי חיים משה אריה שליט"א מנהל המוסד "אורה ושמחה" לילדי הספרדים, אשר הופיע כעת לטובת המוסד הנ"ל, אשר כבר יצאו שמה של המוסד הקדוש העומד לשם ולתפארת בעיה"ק ירושלים. וכחלמיש צור עומדים לבל יהנו אף פרוטה אחת מהשלטון הטמאה, ובו בזמן שהמוסד מתאבק קשה על קימו מתוך חובות קשים, עומד המנהל שליט"א במסירות נפש ממש בעוז ובגבורה לבל יקבל שום תמיכה משולחן איזבל.

וכעת יצא המנהל שליט"א לדרכו ללאנדאן, לבקש עזרתם של אנ"ש דשם, כאשר כי כל העול הכספי מוטל על כתפי המנהל שליט"א, וכעת הוא קשה מנשוא. ולדאבוניו בשנה שעברה כאשר היה המנהל שליט"א בניו יארק יצ"ו נחלש בסטראוק ה"י מגודל הלחץ של החובות העצומים.

אנ"ש בטח יקבלו האורח הדגול בזרועות פתוחות, ויעניקו מהנהם ואונם להצלת המוסד הק'.

אנ"ש תושבי וויליאמסבורג יצ"ו מקבלים בימים אלו את כבוד הרה"ג רבי אלטר קויפמאן שליט"א ר"מ בישיבת תורה ויראה, מנהל המוסד בית חינוך לבנות "חכמת לב" המפורסמות, המוסד הנ"ל נתייסדה בעת שמוסד בית רחל לא עמדה בנסיון והתחלה לקבל כספים ממלכות המינים, אז קמה כגבור הארי המנהל שליט"א בשליחות מורו ורבו הגאון האדיר ראש ישיבת בריסק שליט"א, והקים אז הבית חינוך "חכמת לב" על טהרת הקודש. וכהיום עומד המוסד לנס והראה לכל המוסדות שיוכלו לעמוד אף בלי להינות מאתם פרוטה אחת.

וכבר ידוע בין החיים כמה יקר וחביב היה המוסד הלזו בעיני כ"ק מרן רבינו הגה"ק בעל ברך משה ז"ע והזיק ואימץ בכל עת וזמן מנהלי המוסד בגוף ובממון ומצפים אנו שאנ"ש יבוא לעזרה להמוסד הנ"ל בגוף ובממון.

בימים אלו הגיע לקריית יואל הרה"ג רבי שמואל חיים בלויא שליט"א מראשי קהילת "קהל עדת פרושים" בארה"ק שהוא כיום קהילה גדולה נאה וחסידה ותחת צלו מסתופפים כהיום לערך תשע מאות משפחות בליעה"ר מפוזרים בהרבה ערי הארץ עם קהילות ובתי מדרשים שלהם. כזכור בעת ביקורו של כ"ק רבינו שליט"א בירושלים עיה"ק בחודש אלול תשס"ז לפ"ק העלה לפני מנהיג העדה הגאון רבי יושע דוד טורטשין שליט"א גודל חשיבות הענין, והחובה המוטלת על יוצ"ח של תלמידי הגר"א ז"ל שימשיכו המסורת אשר קבלו מאבותיהם תלמידי תלמידי הגר"א ז"ל דור אחר דור.

מכובן הוצאות הקהילה עולות למרובים ובפרט בימים אלו כשהמצב הפרנסה התדרדר מאוד בכל העולם ובפרט בארה"ק וקשה כח הסבל, אשר ע"כ הנהלת הקהילה מצפה בכליון עינים שאנשי שלומינו תושבי קריית יואל יבוא לאחיעזר ולאחיסמך כדי שיוכל להמשיך להרבות תורה ותפילה קדושה וטהרה על דרך ישראל.

לעיני האשה החשובה מרת שרה רבקה ב"ר לוי יצחק עי"ה

נפטרה י"א כסלו

ולעיני האשה החשובה מרת צארת ב"ר ישראל שלום הכהן עי"ה

נפטרה י"ב כסלו

ולעיני האשה החשובה מרת מוח'לה כהנא ר' מאיר זאב הכהן עי"ה

נפטרה י"ב כסלו

צמציוני הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קריית יואל והיו למראת עיניו של הגה"צ דומ"ץ קריית יואל שליט"א
להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפעקס: 845 781 7213

בענין איסור פת עכו"ם

א) בשבועות העל"ש נתבאר כמה הלכות שנוגע לדין בישול עכו"ם, ועכשיו נבאר הלכות השייכים לדיני פת עכו"ם.

ב) כשם שגזרו חז"ל איסור אכילה על מאכלים שנתבשלו ע"י גוי, כן גזרו על פת הנאפה ביד גוי שלא לאכול (והם שתי גזירות שהיו במונים נפרדים), והטעם ג"כ משום שלא יתגלו עם הגויים ולא יבואו להתחתן עמהם, ויש הרבה דינים ששונה בזה מדיני בישול עכו"ם וכמו שיתבאר.

ג) כל דבר הנעשה מהמשת מיני דגן נאפה בתנור, נכלל בפת עכו"ם, ואף קוקיס וקעיקס שברכתם בורא מיני מזונות מיקרי "פת" [ודוקא מיני מזונות שאם אוכל מהם כשיעור קביעות סעודה מברך המוציא עפ"י הלכות המבוארים סי' קס"ה], אבל אם לא נאפה בתנור אלא נתבשל בקדרה כגון פטרל ולקשאן דינו כבישול עכו"ם, וכן דברים שלא נעשו מהמשת מיני דגן אף אם נאפה בתנור [כגון פסח קעיק'ס - רי"ו קעיקס וכיו"ב] דינו כבישול עכו"ם ולא כפת עכו"ם.

ד) מה שאסרו פת שאפא עכו"ם הוא גם כשהפת אינו עולה על שלחן מלכים, דבזה חמיר יותר פת עכו"ם מבישול עכו"ם, וע"כ מיני סיריעל"ס שברכתן בורא מיני מזונות [וכשקובע סעודתו עליהם מברך המוציא], אף אם נאמר שאינו עולה על שלחן מלכים בשעת סעודה, אפ"ה אסור כשאפאו עכו"ם.

ה) בדברי הפוסקים מבואר שאם אין מצוי לקנות פת שאפאו ישראל יש להקל לקנות פת שאפאו עכו"ם [ויודע בבירור שלא נתערב שם שום דבר איסור] אם הוא "פלטר" [דהיינו בעקערי האופה פת לאחרים], ובהו קיל יותר מדין בישול עכו"ם שלא הקילו בו כלל, [אמנם אנשי מעשה מחמירין גם בכה"ג].

ו) היתר זה של פלטר גוי הוא דוקא כשהפת שייך להגוי, אבל ישראל שמוכר מיני מזונות, ויש לו פועל נכרי, אם הנכרי אפה הפת או המזונות אסור באכילה, דבכה"ג שהבעה"ב הוא ישראל לא הקילו בו, וע"כ כשישראל הוא בעה"ב על בעקערי, ובדרך כלל יש לו פועל נכרים צריך ליהדר מאד שהאפי' יהיו נעשה ע"י ישראל (או שהישראל יסיע באפי' וכדרך שיתבאר א"ה), ואם אירע שהנכרי אפה בלא סיוע ישראל, אסור באכילה אף בדיעבד, וכן קאמפאני השייך לישראל שאופין שם פרעצל"ס או סיריעל"ס (שברכתם מזונות) צריכים ליהדר שהישראל יסיע באפי'.

א) כ"כ החוס' (מס' ע"ז דף ל"ז ע"ב ד"ה והשלקות - הובא בב"ח סי' קי"ב אות ד') ועוד, וע' במג' (בע"ז ל"ז ע"ב) דגזירת פת הם מ"ח דבר שגזרו ב"ש ו"ב"ה כדאיתא במס' שבת (במשנה דף י"ג ע"ב).

ב) אף שבש"ך (סי' קי"ב סק"ח) כתב דוקא בלילה עבה, מ"מ בט"ז (סק"ז) נראה שהכל תלוי בדיני ברכת המוציא, ולפי"ז ה"ה בלילה רכה אם נעשה באופן שמותיל לו בביעת סעודה להחייבים בהמוציא, דינו כפת לענין פת עכו"ם, וכ"כ הפרי"ח וגרי"א ובית מאיר ואבני נור (סי' צ"ד אות ג') ועוד, וע"ע מ"ש בזה הפירוק השלחן (סעיף ל"א).

ג) שרי"ע סי' קי"ב סעיף א' ותלוי אם נאכל חי או עולה על שלחן מלכים וכמו שנתבאר בגליונות הקודמים.

ד) פמ"ג (משב"ז סק"ג) שפת חמיר שאפי' אינו עולה על שלחן מלכים, כמו עם סוכין ומורסן וכדומה אפ"ה הוי בכלל גזירת פת ע"ש.
ה) הרמ"א (בסי' קי"ב סעיף ב') מקיל בפת פלטר אף כשפת ישראל מצוי, אמנם השי"ך (סק"ט) כתב להחמיר כדעת המחבר שלא ליקח פת פלטר כשפת ישראל מצוי ע"ש, וכ"כ הפרי"ח ומנחת יעקב (כלל ע"ה סק"א), ובתוך השלחן (סעיף י"ז) כתב שבזמננו כולם נוהגים בזה חמיר וכו' ואין לשנות עכ"ל, וע"ש בחכמ"א (כלל ס"ה דין ב') מ"ש בזה.

ו) ע' ש"ך (סק"ח) דיש סכרים הטעם, שחז"ל התירוהו משום דחיי נפש האדם תלוי כמ"ש על הלחם יחי האדם [וזהו דעת המחבר ולפיכך לא החירו אלא כשאין פת ישראל מצוי], ויש סכרים הטעם הנזירה זו לא נתפשט בכל המקומות, ובמקום שנתנו היתר הוא סימן ששם לא נהגו בגזירה זו [וזהו דעת הרמ"א ולפיכך החמיר אפי' כשפת ישראל מצוי] ע"ש בש"ך.

ז) ע' בב"ב החיים (סקל"א) שמביא מהובחי דקק שאנשי מעשה אין אוכלין מפלטר גוי כלל ועיקר, וע"ע (בסק"ז) שביא מדברי האר"י"ל שכתב להחמיר שלא לאכול כלל מפלטר גוי, והובא גם בדרכ"ת (סק"ח), וע"ש שכתב להחמיר שלא לקנות אפילו מפלטר ישראל אם יש להסתפק שלא בצעמו אלא קנאו מפלטר עכו"ם ע"ש.

ח) כן מוכח בשרי"ע (סי' קי"ב סעיף י"א) וכ"כ הט"ז (סק"ז וכן בס' קי"ב סק"ב) והשי"ך (סי' קי"ב סק"ו) וכ"כ כל האחרונים, וטעם הדבר מבואר בש"ך (הנ"ל) דעיקר הטעם שהקילו בפת הוא משום חיי נפש ואין רוב הצבור יכולין לעמוד בה, משא"כ פת השייך לישראל שאפאו עכו"ם לא שייך האי טעמא וע"כ אסור לכו"ע עכ"ד השי"ך, והכוונה דהא ישראל יכול לאפותו או יסיע בבישול (ע"י השלחת קיסם וכיו"ב כמו שיתבאר בעה"ש"ת) וע"כ אין בו משום חיי נפש.

ט) כמו שנתבאר בהערה הקודמת, והנה יש ארגאנאוציע"ס שמקילין גם בזה, עפ"י המבואר בשו"ת אג"מ (חלק א' מור"ד סי' מ"ה) שמצדד להקל בבעה"ב ישראל שיש לו קאמפאני גדול שא"ל לו לאפות הכל בעצמו ונצרך לפועלים, שככה"ג יש ג"כ החיתר של חיי נפש, דאפשר ללא מודמינו לו פועלים ישראל אפאת, והחמיר שכתבו הפוסקים בפת ישראל שאפאו עכו"ם הוא באופן שיכול לאפות הכל בעצמו, והניח להעכו"ם לאפות, עכ"ד, וע"ז סומכין ארגאנאוציע"ס בקאמפאני"ס השייכים לישראל, והפועלים הנכרים עושים כל מלאכת האפי' בלי שום סיוע מישראל.

אמנם הוא קולא גדולה, וכמו שהרבה פוסקי זמננו תמחו על דבריו בזה כמנה טעמים, ונזכיר כאן רק א' מהם, והוא דאפי' קאמפאני גדול הנצרך לכמה פועלים בכל יום, יכול לשכור רק נכרים, ובעה"ב"ה בעצמו ירליק האש בבורק, ובין שהבעה"ב בעצמו יכול לעשותו טוב ליכא הקולא של חיי נפש, והבעה"ב האג"מ בעצמו כדלעיל, גם יש עוד קושיות וסתירות על קולא זה, וע"כ יש ליהדר שלא לקנות מאכלים מקאמפאני"ס שסומכין על קולא זה.